

LBRIS

We know
books

Mitropolitul **IRINEU MIHĂLCESCU**

**Catehismul
creștinului ortodox
calea spre Dumnezeu**

Editura CARTHEMIA

București, 2025

Cuprins

Iubite cititorule,.....	5
-------------------------	---

INTRODUCERE

1. Ce este omul și care este rostul său pe pământ?	7
2. Cine poate fi fericit?	7

I. CREDINȚA

3. Ce este credința creștină?.....	9
4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?	9
5. Ce este Sfânta Scriptură?	10
6. Ce este Sfânta Tradiție?	10
7. Se poate adevăra că Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt cuvântul lui Dumnezeu?	11
8. În ce chip trebuie să primească creștinul Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție?	11
9. Este necesară credința pentru mântuire?.....	12
10. Cum trebuie să fie credința mântuitoare?	13
11. Unde este cuprinsă învățătura credinței creștine?.....	13
12. Ce învățatură se află în acest articol?	14
13. Ce este Dumnezeu și ce trebuie să știm despre El?.....	14
14. În ce chip Îl cunoaștem pe Dumnezeu și însușirile Sale?	16
15. De ce Dumnezeu se numește „Tată“?	16
16. Ce înseamnă cuvintele „atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele“?	17
17. Ce trebuie să știm despre facerea lumii?	18

18. De ce Dumnezeu nu se numește numai făcătorul cerului și al pământului, ci și al văzutelor tuturor și nevăzutelor?	18
19. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută?	19
20. Cum a fost făcut omul?.....	19
21. Cum au pierdut oamenii starea de fericire de la început?.....	20
22. Lăsat-a Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor?.....	21
23. I-a pregătit Dumnezeu pe toți oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului?.....	22
24. Ce învățăm din acest articol?.....	22
25. În care cuvinte se spune că Iisus este Mântuitorul făgăduit?	23
26. De unde știm că Iisus Hristos este într-adevăr Mântuitorul făgăduit?	23
27. Ce anume s-a prorocit despre Mântuitorul?.....	23
28. Care sunt cele mai însemnate prorocii și preînchipuiri despre Mântuitorul?	24
29. De ce zicem că Iisus este proroc, preot și împărat?	25
30. În ce sens îl numim pe Iisus Hristos Domn?	26
31. Ce înseamnă cuvintele „Fiul lui Dumnezeu, unul născut“?	26
32. Când s-a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu-Tatăl?.....	26
33. Ce înseamnă cuvintele „lumină din lumină“?	26
34. Cine ne încredințează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat?	27
35. Ce ne învață în acest articol?	28
36. Cum s-a făcut om Fiul lui Dumnezeu?	28

37. Care este numele și cinstea ce se cuvine să dăm Maicii Domnului Hristos?	28
38. Ce ne învață acest articol?	29
39. Ce trebuie să credem despre patimile Domnului?	29
40. În ce chip ne mântuim prin patimile și moartea Domnului?	30
41. Ce trebuie să socotim despre Sfânta Cruce?	30
42. Ce învățăm din acest articol?	30
43. De unde știm noi că Iisus a înviat cu adevărat?	30
44. La ce ne folosește învierea lui Hristos?	31
45. Ce învățătură se află în acest articol?	31
46. De ce s-a înălțat Iisus la cer?	31
47. Ce trebuie să mai știm despre înălțarea Domnului?	32
48. Ce ne învață acest articol?	32
49. Cum se numește judecata aceasta de la sfârșitul lumii?	32
50. Pentru ce vor fi oamenii judecați la judecata de apoi?	33
51. Cum se va face judecata de apoi?	33
52. Ce înțelegem prin cer?	33
53. Ce înțelegem prin iad?	33
54. Mai este vreo altă judecată afară de cea de apoi?	34
55. De ce se mai ține judecata de apoi dacă omul este judecat îndată după moarte?	34
56. Ce învățătură este cuprinsă în acest articol?	34
57. De unde știm că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat?	35
58. De ce a treia persoană a Sfintei Treimi se numește „Duh Sfânt“ și „Domn de viață făcător“?	35

59. Cum lucrează Sfântul Duh?	35
60. Cum trebuie să înțelegem cuvintele „carele a grăit prin proroci“?	36
61. Ce este Biserica?	36
62. Sunt toți fiii Bisericii deopotrivă?.....	37
63. Cum este cărmuită Biserica?	38
64. De ce Biserica se numește „una, sfântă, sobornicească și apostolească“?	38
65. Care este adevărata Biserică creștină?	39
66. Ce cere Biserica de la noi?.....	39
67. Câte și care sunt poruncile Bisericii?.....	40
68. Despre ce ne învață acest articol?	40
69. Ce este sfânta taină?.....	40
70. Ce este harul?.....	41
71. Ce lucrări deosebim la o sfântă taină?	41
72. Câte sfinte taine are Biserica noastră?	41
73. Cine poate săvârși sfintele taine?.....	42

1. BOTEZUL

74. Ce este botezul?	42
75. Când a așezat Mântuitorul taina sfântului botez?	42
76. Ce se cere de la cel care este botezat?	43
77. Ce înseamnă diferitele ceremonii ce se săvârșesc la botez?	43
78. Ce trebuie să mai știm despre sfântul botez?.....	44

2. UNGEREA CU SFÂNTUL MIR

79. Ce este ungera cu sfântul mir?	44
80. De ce se face ungera cu sfântul mir?	45
81. Ce trebuie să știm despre sfântul mir?.....	45

3. POCĂINȚA

82. Ce este pocăința?	46
83. Când a așezat Mântuitorul această taină?	46
84. Ce se cere de la cel care se pocăiește?	46
85. Ce este canonul?	46

4. SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

86. Ce este sfânta împărtășanie?	47
87. Când a așezat Mântuitorul taina sfintei împărtășanii?	48
88. Când și cum se preface pâinea și vinul în trupul și sângele Domnului?	48
89. Care sunt foloasele sfintei împărtășanii?	49
90. Ce trebuie să mai știm despre sfânta împărtășanie?	50

5. NUNTA

91. Ce este nunta?	51
92. Când a așezat Domnul Hristos taina nunții?	51
93. Care sunt datoriile ce curg din căsătorie?	52
94. Oare toți oamenii trebuie să se căsătorească?	52

6. PREOȚIA

95. Ce este preoția?	53
96. Când a așezat Iisus Hristos taina preoției?	53
97. În afară de preoția ce se dă prin hirotonie, mai este alta?	54

7. MASLUL

98. Ce este maslul?	55
99. De unde știm că această sfântă taină este așezată de Mântuitorul?	55
100. Cum trebuie primit sfântul maslu?	56

101. Ce ne învață în acest articol?	56
102. Cum va învia omul dacă e mort?	56
103. De ce mor toți oamenii?.....	57
104. De ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morții?.....	57
105. Care este starea sufletelor după moarte?	57
106. De ce trebuie să învie trupurile?	58
107. Când va fi învierea trupurilor?.....	58
108. Oare vor învia toți morții?	59
109. Ce se spune în acest articol?	59
110. Cum va fi viața de veci?	59
111. Care va fi soarta celor păcătoși în viața viitoare?	60
112. Ce înseamnă cuvântul <i>Amin</i> de la sfârșitul Crezului?.....	60

II. NĂDEJDEA

113. Ce este nădejdea?.....	61
114. Unde este cuprinsă nădejdea creștină?.....	61
115. Ce este rugăciunea?	61
116. De ce trebuie să ne rugăm?	61
117. Cum trebuie să ne rugăm?	62
118. Când trebuie să ne rugăm?	62
119. Unde trebuie să ne rugăm?.....	63
120. Care este cea mai potrivită rugăciune?	63

EXPLICAREA RUGĂCIUNII TATĂL NOSTRU

121. Câte părți are Rugăciunea domnească?	63
122. Care este chemarea?	64
123. De ce îl numim pe Dumnezeu „Tatăl nostru“?	64
124. De ce zicem „Carele ești în ceruri“?.....	64
125. Cererea întâi este „Sfintească-se numele Tău“.	64
126. A doua cerere este „Vie împărăția ta“.	65

127. A treia cerere este „Facă-se voia ta, precum în cer, așa și pe pământ“.....	65
128. Cum împlinim voia lui Dumnezeu?.....	65
129. A patra cerere este „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi“.....	66
130. De ce cerem numai pâine și nu cerem și celelalte bunuri de care avem trebuință?	66
131. Oare numai pentru o zi trebuie să cerem cele trebuitoare sufletului și trupului?.....	67
132. A cincea cerere este „Și ne iartă greșelile noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă“.....	67
133. A șasea cerere este „Și nu ne duce în ispită“.....	68
134. De unde vin ispitele, de ce vin și cum le înlăturăm?	69
135. A șaptea cerere este „Ci ne izbăvește de cel rău“.....	69
136. Care este încheierea?	70

FERICIRILE

137. Câte fericiri sunt?.....	70
138. Întâia fericire este: „Fericți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor“.....	70
139. A doua fericire este „Fericți cei care plâng că aceia se vor mângâia“.....	71
140. A treia fericire este „Fericți cei blânzi că aceia vor moșteni pământul“.....	71
141. A patra fericire este „Fericți cei care flămânzesc și însetoșează de dreptate că aceia se vor sătura“.....	72

142. A cincea fericire este „Fericți cei milostivi că aceia se vor milui“ 72
143. A șasea fericire este „Fericți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu“ 73
144. A șaptea fericire este „Fericți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema“ 74
145. A opta fericire este „Fericți cei prigonți pentru dreptate, că a lor este Împărăția cerurilor“ 74
146. A noua fericire este „Fericți veți fi când vă vor ocări și vă vor izgoni și, mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră din pricina mea. Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri“ 74
147. Ce trebuie să credem despre luptele pentru care se făgăduiește fericirea? 75

III. DRAGOSTEA

148. Ce este dragostea? 76
149. Pe cine trebuie să iubim? 76
150. De ce trebuie să-L iubim pe Dumnezeu mai presus de toate? 76
151. În ce chip își arată omul dragostea către Dumnezeu? 77
152. Care sunt poruncile dumnezeiești cele mai însemnate? 77

EXPLICAREA CELOR 10 PORUNCI

153. Cum se împart cele 10 porunci? 77
154. Cea dintâi dintre porunci este pe scurt aceasta: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău. Să nu ai alți dumnezei în afară de mine“ 77

155. Ce spune Dumnezeu în această poruncă?	78
156. În câte feluri putem să-L cinstim pe Dumnezeu?	78
157. Cum se păcătuiește împotriva credinței în Dumnezeu?	78
158. Cine păcătuiește împotriva nădejzii în Dumnezeu?	79
159. Cine păcătuiește împotriva dragostei către Dumnezeu?	79
160. Se cade oare a ne închina îngerilor și sfinților?	79
161. A doua poruncă este „Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănare vreunui lucru ce este în cer sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să servești lor“	80
162. Ce ne învață această poruncă?	80
163. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă?	81
164. Porunca a treia este „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert“	81
165. Ce ne învață această poruncă?	81
166. Jurământul este oprit cu desăvârșire?	82
167. A patra poruncă este „Adu-ți aminte de ziua a șaptea, ca s-o sfințești. Șase zile lucrează și sfârșește-ți lucrul, iar în ziua a șaptea, să nu faci niciun lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici vita ta etc., căci este ziua de odihnă a Domnului“	82
168. Ce ne învață această poruncă?	83
169. Cum trebuie să ținem zilele de sărbătoare?	83
170. A cincea poruncă este „Cinstește pe tatăl și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți și fericiți pe pământ“	84

171. La ce se referă această poruncă?.....	84
172. Cum își arată copiii respectul și iubirea de părinți?	84
173. Pe cine mai trebuie să respectăm și să iubim ca pe părinți?	84
174. Au și părinții datorii către copiii lor?	85
175. A șasea poruncă este „Să nu ucizi“	85
176. Ce oprește această poruncă?	85
177. Este un singur fel de ucidere?	86
178. Este mare păcat uciderea?	86
179. A șaptea poruncă este „Să nu fii desfrânat“	87
180. La ce se referă această poruncă?	87
181. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării?	87
182. Este mare păcat desfrânarea?	87
183. A opta poruncă este „Să nu furi“	88
184. La ce se referă această poruncă?	88
185. Ce învățătură tragem din această poruncă?	88
186. A noua poruncă este „Să nu mărturisești mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău“	89
187. La ce se referă această poruncă?	89
188. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna?	89
189. A zecea poruncă este „Să nu poftești femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici țarina lui... nici nimic al lui“	89
190. La ce se referă această poruncă?	89
191. Are omul și datorii către sine?	90
192. Cum se împart datoriile omului către sine însuși?	90
193. Care sunt datoriile omului către sufletul său?	90
194. Care sunt datoriile omului către trupul său?	91
195. Cum trebuie privite datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către noi înșine?	92

DESPRE PĂCAT ȘI VIRTUTE

196. Ce este păcatul și de câte feluri este?.....	92
197. De câte feluri sunt păcatele actuale?.....	93
198. Care și câte sunt păcatele capitale?.....	93
199. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt?	94
200. De ce se numesc aceste păcate împotriva Duhului Sfânt?	95
201. Care sunt păcatele strigătoare la cer și de ce se numesc astfel?.....	95
202. Putem fi oare vinovați și de păcatele altora?	96
203. Este de ajuns să ne ferim de păcat?	96
204. Ce este virtutea?.....	96
205. De câte feluri sunt virtuțile creștinești?	96
206. Care sunt virtuțile morale de căpetenie?.....	96
207. Mai sunt și alte virtuți însemnate afară de acestea?	97
208. Care sunt roadele virtuții?.....	97
209. Există și o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârșirea creștină?	97
210. Ce sunt sfaturile evanghelice?	98
211. Cine trebuie să păzească sfaturile evanghelice?	98
212. Putem ajunge și în lume la desăvârșirea creștină?	98

I. CREDINȚA

3. Ce este credința creștină?

Credința, îndeobște, este primirea ca adevărat a ceea ce spune cineva care merită să fie crezut pe cuvânt, iar credința creștină este un dar dumnezeiesc în puterea căruia primim ca adevăruri sigure tot ce a descoperit Dumnezeu și ne învață Sfânta Biserică. Credința este dar dumnezeiesc pentru că este o lucrare a harului lui Dumnezeu care ne luminează mintea, ne încălzește inima și ne mișcă voia, ca să primim și să ținem drept adevăr neîndoielnic tot ce a descoperit Dumnezeu. Ea este însă totodată și un merit al omului, pentru că numai cine dorește, crede. De aceea, Dumnezeu îi răsplătește pe cei care cred și îi pedepsește pe cei care nu cred. „Cel care va crede și se va boteza“, zice Mântuitorul, „se va mântui, iar cel care nu va crede se va osândi“ (Marcu, XVI, 16).

Cuvintele „tot ce a descoperit Dumnezeu“ înseamnă că creștinul trebuie să creadă tot ce a făcut cunoscut Dumnezeu pentru mântuirea lumii prin patriarhii și prorocii Vechiului Testament și prin Iisus Hristos și sfinții apostoli în Noul Testament.

4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?

Descoperirea dumnezeiască, sau cuvântul lui Dumnezeu, este cuprinsă în Sfânta Scriptură, sau Biblie, și în Sfânta Tradiție, fapt pentru care se numesc și izvoare ale credinței.

5. Ce este Sfânta Scriptură?

Sfânta Scriptură, sau Biblia, este o adunare de cărți care au fost scrise de bărbați sfinți sub însuflarea Sfântului Duh și despre care Biserica ne spune că adună cuvântul lui Dumnezeu. Ea constă din două părți: din Legea Veche, sau Vechiul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit lumii înainte de Iisus Hristos, și din Legea Nouă, sau Noul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit prin Iisus Hristos și prin sfinții apostoli. Vechiul Testament este alcătuit din 24 de cărți, iar Noul Testament – din 27.

6. Ce este Sfânta Tradiție?

Sub numele de Sfânta Tradiție se înțeleg acele învățături pe care sfinții apostoli le-au propovăduit, dar nu le-au scris și care, prin urmare, au trecut de la om la om și din generație în generație numai prin viu grai. Mai târziu, ele au fost scrise de sfinții părinți și astfel se păstrează până astăzi neschimbate în scrierile lor și în cărțile bisericești.

Sfânta Tradiție are aceeași valoare pentru credință ca și Sfânta Scriptură, pentru că este tot descoperirea lui Dumnezeu. Ba chiar este mai veche și mai răspândită decât Sfânta Scriptură, căci de la Adam până la Moise n-au existat cărți scrise. Mântuitorul însuși n-a scris nimic, iar sfinții apostoli au propovăduit mai întâi numai cu cuvântul și abia mai pe urmă unii dintre ei au și scris. În sfârșit, nu toți oamenii pot avea la îndemână și citi Sfânta Scriptură, pe când de cuvântul vorbit au parte toți. Ca atare, ea întregește și lămurește Sfânta Scriptură.

7. Se poate adevăra că Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt cuvântul lui Dumnezeu?

Da, se poate adevăra pe mai multe căi, și anume:

a) înălțimea învățaturii cuprinsă în ele este o dovadă neîndoielnică că această învățătură n-a putut fi dată de mintea omenească, ci numai de Dumnezeu;

b) curăția acestei învățaturi arată că ea nu poate proveni decât de la Dumnezeu;

c) prorociile și minunile săvârșite de mulți dintre sfinții propovăduitori ai cuvântului lui Dumnezeu sunt o încredințare sigură, căci ei lucrau cu puterea lui Dumnezeu;

d) roadele frumoase pe care le-a dat învățătura creștină oriunde a fost pusă în practică din toată inima și binefacerile pe care le-a răspândit cu îmbelșugare în lume sunt de asemenea o dovadă puternică că ea este cuvântul lui Dumnezeu;

e) în sfârșit, minunata întemeiere, răspândire și păstrare a Bisericii creștine, depozitara cuvântului lui Dumnezeu, ne încredințează că ceea ce ea numește Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt cu adevărat cuvântul lui Dumnezeu.

8. În ce chip trebuie să primească creștinul Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție?

Creștinul adevărat trebuie să creadă cu putere tot ce este cuprins în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție, sau în cuvântul lui Dumnezeu, așa cum ne învață Sfânta noastră Biserică Ortodoxă de Răsărit. Aceasta înseamnă că nu este iertat nimănui să înțeleagă cuvântul lui Dumnezeu după

socotința proprie, ci numai cum îl explică și îl lămurește Biserica, pentru că numai ea are darul de a nu greși. Singură Biserica are cunoștințele trebuitoare, ajutorul și luminarea Sfântului Duh, pentru a putea înțelege și lămuri părțile anevoie de înțeles din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Cine nu ascultă de ea crede în rătăcire și-și pierde sufletul.

Protestanții nu recunosc Sfânta Tradiție ca izvor al credinței. Ei se conduc numai după Sfânta Scriptură, pe care o înțelege și o explică fiecare cum poate, nu așa cum ne învață Biserica. Din această cauză s-au ivit în sânul protestantismului o mulțime de secte, adică de abateri de la învățătura reformatoilor lor, Luther și Calvin. Catolicii cinstesc, ca și noi, Sfânta Tradiție deopotrivă cu Sfânta Scriptură, dar au introdus amendamentul că papa este Tradiția Vie și prin aceasta, au falsificat adevărata Tradiție Sfântă.

9. Este necesară credința pentru mântuire?

Credința este necesară pentru mântuire, căci Mântuitorul zice: „Cel care nu va crede se va osândi“ (Marcu, XVI, 16), iar sfântul apostol Pavel ne asigură că „fără credință, este cu neputință a plăcea lui Dumnezeu“ (Evrei, XI, 6). Nu însă orice credință îl mântuiește pe om, ci numai adevărata credință în Iisus, pe care o păstrează și o propovăduiește Sfânta noastră Biserică. Nu poate mântui altă credință decât cea în Iisus Hristos, pentru că El singur este Mântuitorul lumii, și nu există altă adevărată credință în Iisus Hristos, și deci mântuitoare, decât credința Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, pentru că ea singură este

adevărata Biserică a lui Hristos, cea care a păstrat fără schimbare în curgerea veacurilor învățătura primită de la El prin rostul și scrisul sfinților apostoli și ale sfinților părinți.

10. Cum trebuie să fie credința mântuitoare?

Pentru a ne putea mântui, credința trebuie să fie deplină, statornică și vie. Credința se numește deplină când ținem toate, nu doar unele, din cele ce ne învață Biserica. Statornică este credința atunci când o mărturisim cu curaj și suntem gata a ne da chiar și viața pentru a nu ne lepăda de ea. În sfârșit, credința se numește vie când trăim așa cum poruncește ea.

11. Unde este cuprinsă învățătura credinței creștine?

Învățătura credinței creștine este cuprinsă pe scurt în *Simbolul credinței*, sau Crez, care a fost alcătuit de soboarele din Niceea și Constantinopol, și sună astfel:

1. Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele.

2. Și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, carele din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; cel de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s-au făcut.

3. Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din cer și S-a întrupat din Duhul Sfânt și din Maria Fecioară și S-a făcut om.

4. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pățimit și S-a îngropat.
5. Și a înviat a treia zi, după Scripturi.
6. Și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui.
7. Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a căror împărăție nu va avea sfârșit.
8. Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, carele din Tatăl purcede; cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, carele a grăit prin proroci.
9. Și într-Una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică.
10. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor.
11. Aștept învierea morților.
12. Și viața veacului ce va să fie. Amin.

ARTICOLUL I AL CREZULUI

„Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor.“

12. Ce învățătură se află în acest articol?

În acest articol se află învățătura creștină despre Dumnezeu și despre însușirile sale.

13. Ce este Dumnezeu și ce trebuie să știm despre El?

Dumnezeu este duh desăvârșit, făcător, țiiitor și stăpân a tot ce există, de la care pornește tot binele.

Când zicem că Dumnezeu este duh, înțelegem că El este o ființă netrupească, înzestrată cu pricepere, simțire și

voință în cel mai înalt grad; iar când zicem că este duh desăvârșit, mărturisim că Dumnezeu întrunește în ființa sa, în cea mai mare măsură, toate însușirile cele bune.

Iată câteva din aceste însușiri. Dumnezeu este:

a) *veșnic*, adică n-are nici început, nici sfârșit, nici nu s-a născut cândva, nici nu va pieri în veac, ci întotdeauna a fost, este și va fi, cum zice psalmistul David: „Mai înainte de va fi fost făcuți munții și a se fi zidit lumea din veac și până în veac tu ești, Dumnezeule“ (Psalmul LXXIX, 12);

b) *neschimbător*, adică rămâne veșnic același în sine și în judecățile sale;

c) *pretutindeni de față*, adică oriunde ne-am afla, El ne vede; în orice loc dăm de urmele slavei sale; cerul și pământul sunt pline de îndurarea sa;

d) *atotștiutor*, adică știe toate și întotdeauna și în chipul cel mai deplin, așa că de El nu poate fi nimic ascuns;

e) *prea înțelept*, adică a rânduit și conduce toate cu cea mai mare înțelepciune;

f) *atotputernic*, adică poate tot ce dorește și nimeni și nimic nu-i poate sta împotrivă;

g) *prea sfânt*, adică dorește și iubește numai binele și urăște răul;

h) *prea bun*, adică dorește fapturilor sale numai binele și le dă atâtea și astfel de bunătăți câte și ce fel le sunt de folos;

i) *prea drept*, adică răsplătește binele și pedepsește răul după merit;

j) *prea îndurat*, adică îi ajută pe cei care se află în nevoi și îi iartă pe cei care se căiesc de greșelile făcute;